

Sygn. akt V ACa 131/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maryla Domel-Jasińska (spr.)
Sędziowie:	SA Włodzimierz Gawrylczyk SO del. Teresa Karczyńska - Szumilas
Protokolant:	stażysta Lucjan Sroczyński

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa M. Z. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej we W.

o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 28 października 2014 r. sygn. akt I C 876/13

I. oddala apelację;

II. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata Ł. G. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych, powiększoną

o stawkę należnego podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

V ACa 131/15

UZASADNIENIE

Powódka M. Z. (1) w pozwie wniesionym przeciwko pozwanemu (...)SA we W. domagała się pozbawienia wykonalności tytułów wykonawczych: postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 8 stycznia 2013r., nadającego klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 14 listopada 2012r.(...) i postanowienia tegoż Sądu

z dnia 10 października 2012r., nadającego klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 11 września 2012r. (...).

W uzasadnieniu pozwu powódka wywodziła, że roszczenia pozwanego, wynikające z przedmiotowych tytułów wykonawczych, nie może być egzekwowane z uwagi na to, że złożyła ona zażalenie na postanowienie z dnia 8 stycznia 2013r., które wbrew jej intencjom zostało potraktowane jako skarga na czynności komornika i oddalona postanowieniem Sądu, wydanym w sprawie o (...), a zatem przedmiotowe postanowienie, nadające klauzulę wykonawczą, zostało wydane z naruszeniem art. 777 § 1 k.p.c. w zw. z art. 96 i 97 prawa bankowego.

Nadto powódka zarzuciła, że bankowe tytuły egzekucyjne zostały wystawione pomimo uchylenia się przez nią od skutków prawnych oświadczeń woli o poddaniu się egzekucji. Przedmiotowe oświadczenia, zawarte w umowach kredytowych, powódka złożyła pod wpływem błędu co do zasadności kredytowej byłego męża, który posiadał w dacie ich złożenia liczne zobowiązania, o których powódka nie wiedziała natomiast informacje o tych zobowiązaniach posiadał niewątpliwie bank, względnie bank z łatwością mógł się o nich dowiedzieć.

Dodatkowo powódka wskazała, że w dniu 18 kwietnia 2012r. została orzeczona rozdzielnosc majątkowa pomiędzy nią i jej byłym mężem, z datą wsteczną, tj. od dni 7 czerwca 2005r.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, że zaskarżone przez powódkę tytuły wykonawcze związane są z jego roszczeniami wobec powódki, wynikającymi z umów kredytowych zawartych w dniach 10 marca 2008r. i 9 października 2008r., w których kredytobiorcami byli powódka i jej mąż M. Z. (2). Zgodnie z postanowieniami tych umów powódka jest zobowiązana do spłaty kredytu solidarnie z M. Z. (2), jako strona umowy kredytu, czyli kredytobiorca. Powódka podpisała wskazane umowy i zawarte w nich oświadczenia o poddaniu się egzekucji, jako dłużniczka, a nie jako żona dłużnika. W tej sytuacji, w ocenie pozwanego, ustanowienie rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną pozostaje bez wpływu na obowiązek uregulowania przez powódkę należności wynikającej z umów kredytu, których powódka była stroną. Nadto pozwany zaprzeczył aby otrzymał od powódki oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonych oświadczeń o poddaniu się egzekucji.

Wyrokiem z dnia 28 października 2014r. Sąd Okręgowy w B. oddalił powództwo, nie obciążył powódki kosztami procesu i rozstrzygnął o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powódce z urzędu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Sąd Rejonowy w B. w dniu 8 stycznia 2013r. wydał postanowienie nadające klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 14 listopada 2012r. w sprawie o sygn. (...). Powódka złożyła zażalenie na to postanowienie, które zostało potraktowane jako skarga na czynności komornika. Skarga została prawomocnie oddalona.

W dniu 10 października 2012r. Sąd Rejonowy w B. nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 11 września 2012r. w sprawie (...). Powódka jest stroną umów kredytowych zawartych z pozwanym w dniu 10 marca 2008r. i w dniu 9 października 2008r. Drugim kredytobiorcą, stroną tychże umów, był mąż powódki M. Z. (2). Zgodnie z postanowieniami umów kredytowych powódka jest zobowiązana do spłaty zaciągniętych kredytów solidarnie z M. Z. (2).

Powódka w wymienionych wyżej umowach złożyła oświadczenie o poddaniu się egzekucji. W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż nie zachodziły przesłanki zastosowania w sprawie art. 840 § 1 k.p.c.

Powódka występuje w roli kredytobiorcy (dłużnika) a nie w roli małżonka kredytobiorcy (dłużnika). Zakwestionowane przez powódkę tytuły wykonawcze to tytuły wydane przeciwko powódce występującej w roli dłużnika, a nie przeciwko małżonkowi dłużnika. W związku z powyższym okoliczność, że małżeńska wspólnota majątkowa między powódką i M. Z. (2) ustała jeszcze przed powstaniem zobowiązań z umów kredytowych zawartych w 2008r, nie ma

żadnego znaczenia dla odpowiedzialności powódki z tytułu zobowiązań kredytowych, nie powoduje wygaśnięcia tych zobowiązań w relacji powódka – pozwany, ani też nie skutkuje brakiem możliwości ich egzekwowania od powódki.

Z kolei powoływanie się przez powódkę na błąd, jako wadą oświadczenia woli, który to błąd powódka upatruje w braku wiedzy na temat istnienia licznych innych zobowiązań jej męża w dacie zawarcia przedmiotowych umów kredytowych w 2008r, również nie miało znaczenia dla ważności tych umów. Nie był to bowiem błąd dotyczący treści umów, treści oświadczeń woli zawartych zarówno w umowach, jak i oświadczeniach o poddaniu się egzekucji. Błąd co do stanu świadomości w zakresie możliwości finansowych męża powódki nie mieści się w granicach wady oświadczeń woli skutkujących nieważnością tych oświadczeń woli, nawet jeżeli powódka udowodniła skutecznie doręczenie pozwanemu pism, na jakie powoływała się w pozwie, tj. pism zawierających oświadczenie o uchyleniu się od skutków przedmiotowych oświadczeń woli z powodu błędu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. a contrario, oddalił powództwo.

Powódka złożyła apelację od powyższego wyroku, skierowaną przeciwko całości rozstrzygnięcia, zarzucając:

1. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, wskutek naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c., 217 § 3 k.p.c. i 212 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie powódki i świadka M. Z. (2) na okoliczność złożenia oświadczenia powódki o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o poddaniu się egzekucji oraz wprowadzeniu jej w błąd co do zdolności kredytowej M. Z. (2), w tym okoliczności zawarcia umów kredytowych z pozwanym,
2. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c. przez niewystarczające wyjaśnienie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, w postaci pobieżnego uzasadnienia okoliczności uchylenia się przez powódkę od skutków prawnych oświadczenia o poddaniu się egzekucji. W tym w szczególności znaczenia pism powódki z dnia 16 października 2012r, 25 czerwca 2012r, 6 lipca 2012r, 29 października 2012r. i 15 czerwca 2012r,
3. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 777 § 1 k.p.c. w zw. z art. 96 i 97 prawa bankowego, polegający na błędnym przyjęciu, iż tytuły wykonawcze będące przedmiotem zaskarżenia mogły zostać wydane na podstawie tych przepisów, mimo uchylenia się powódki od skutków czynności prawnej – oświadczeń o poddaniu się egzekucji.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku uwzględnienia zgłoszonego przez nią w pozwie żądania i zasądzenia na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie uchylenia tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W apelacji zgłoszony został także wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez ustanowionego dla niej adwokata z urzędu, które to koszty nie zostały zapłacone w całości, ani w części.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji powódki. W odpowiedzi na apelację powtórzył dotychczasową swoją argumentację, nakierowaną na oddalenie żądania powódki. Zaprzeczył aby powódka w wymienionych pismach złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych zawartych w umowach kredytowych oświadczeń o poddaniu się egzekucji.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, gdyż zgłoszone w niej zarzuty nie były zasadne.

Wszystkie zarzuty apelacyjne, zarówno dotyczące naruszenia prawa procesowego, jak i naruszenia prawa materialnego, nawiązywały do twierdzenia powódki o uchylenie się przez nią od skutków prawnych złożonego w umowach kredytowych oświadczenia woli o poddaniu się egzekucji, w związku ze złożeniem tego oświadczenia pod wpływem błędu co do zdolności kredytowej M. Z. (2). Powódka twierdziła, że zawarła umowy kredytowe z dnia 10 marca 2008r. i 9 października 2008r., których częścią były oświadczenia o poddaniu się egzekucji, pod wpływem

błędu, polegającego na mylnym wyobrażeniu powódki o istniejącym stanie rzeczy dotyczącym wysokiego zadłużenia jej męża w dacie zawarcia umów kredytowych.

Dalej powódka twierdziła, że złożyła pozwanemu oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonych oświadczeń woli o poddaniu się egzekucji z zachowaniem wymagania określonego w art. 88 § 1 k.p.c., tj. w pismach kierowanych do pozwanego z dnia 16 października 2012 r, 25 czerwca 2012r, 6 lipca 2012r, 29 października 2012r. i 15 czerwca 2012r. Kopii wskazanych pism powódka w niniejszej sprawie nie przedstawiła, powołując się na ich wcześniejsze złożenie w sprawach dotyczących nadania klauzuli wykonalności, skargi na czynności komornika i zniesienia małżeńskiej wspólności majątkowej.

Sąd Okręgowy uznał, że powoływanie się przez powódkę na złożenie oświadczenia woli o poddaniu się egzekucji pod wpływem błędu w rozumieniu art. 84 § 1 i § 2 k.c., a konkretnie błędu, dotyczącego zadłużenia jej męża, nie mogło zostać uwzględnione, gdyż nie był to błąd dotyczący treści czynności prawnej, a więc treści umów kredytowych i oświadczeń o poddaniu się egzekucji.

Z takim stanowiskiem Sądu I instancji należy się zgodzić. Możliwość uchylenia się od skutków prawnych oświadczeń woli zachodzi wtedy, gdy dotyczy okoliczności faktycznych bądź okoliczności prawnych, przy czym zawsze musi to być błąd istotny i odnoszący się do treści oświadczenia woli. Nie ma znaczenia błąd odnoszący się tylko do pobudki (motywu) czynności prawnej, co jak się wydaje, miało miejsce w rozpoznawanej sprawie, gdyż powódka twierdziła, że gdyby wiedziała w dacie zawarcia umów kredytowych o zadłużeniu męża, to umów tych by nie zawarła. Jej błędne wyobrażenie o istniejącym stanie rzeczy nie dotyczyło zatem treści czynności prawnej.

Pomijając okoliczności, iż powódka nie działała przy składaniu wobec pozwanego oświadczeń woli pod wpływem błędu rozumianego jako błąd co do treści czynności prawnej (art. 84 § 1 i § 2 k.c.), należy zwrócić uwagę na jeszcze inne aspekty sprawy, które czynią roszczenie powódki bezzasadnym nawet w sytuacji, gdyby podzielić jej pogląd, iż działała pod wpływem błędu.

Nie były zasadne zarzuty naruszenia prawa procesowego przez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie powódki i świadka M. Z. (2) na okoliczność złożenia oświadczenia powódki o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o poddaniu się egzekucji, skoro art. 88 § 1 k.c. stanowi, iż uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone na piśmie.

W powołanych przez powódkę w apelacji pismach, skierowanych do pozwanego w 2012r. powódka, wbrew jej twierdzeniom, nie złożyła oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego w umowach kredytowych oświadczeń woli o poddaniu się egzekucji, co słusznie zauważył pozwany zarówno w odpowiedzi na pozew, jak i w odpowiedzi na apelację. Z treści żadnego z tych pism nie wynika bowiem zamiar i wola powódki w zakresie uchylenia się od skutków prawnych złożonych pozwanemu oświadczeń woli, lecz dążenie do takiego ukształtowania swojego stosunku prawnego z pozwanym, aby ukształtowanie to uwzględniało aktualny stan prawny powódki, (...)z M. Z. (2) i zniesienia z datą wsteczną małżeńskiej wspólności majątkowej (pisma powódki w aktach sprawy Sądu Rejonowego w B. (...) – k. 32, 35, 36 – 37 tych akt). Niezależnie od powyższego wskazać należy, że z treści art. 88 § 2 k.c. wynika, iż uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli wygasa w razie błędu z upływem roku od jego wykrycia. Powódka powołując się na pisma kierowane do pozwanego w okresie od 15 czerwca 2012r. do 29 października 2012r. w których rzekomo zawarła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu, pominęła zupełnie fakt, iż w dniu 8 kwietnia 2011r, w złożonym przeciwko M. Z. (2) pozwie o alimenty, dołączonym do pozwu w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej (...)podała, że odkryła iż mąż jest zadłużony. O zadłużeniu męża powódka wiedziała zatem co najmniej od 8 kwietnia 2011r. W tej sytuacji roczny termin do złożenia oświadczenia woli o uchyleniu się przez powódkę od skutków prawnych oświadczeń woli o poddaniu się egzekucji, rozpoczął bieg najpóźniej 8 kwietnia 2011r. Ewentualnie oświadczenia, których nie sposób wyprowadzić z treści pism sporządzonych przez powódkę i jej pełnomocnika w okresie od czerwca 2012r. do

października 2012r, należałoby ocenić, w świetle art. 88 § 2 k.c. ,jako złożone po wygaśnięciu uprawnienia powódki do ich złożenia.

Zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 328 § 2 k.p.c. należało uznać za bezzasadny, gdyż Sąd ten dokonał ustaleń faktycznych w wystarczającym zakresie, umożliwiającym Sądowi Apelacyjnemu merytoryczną kontrolę orzeczenia, jak również wskazał podstawę prawną zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W związku z powyższym apelacja powódki podlegała oddaleniu, w oparciu o art. 385 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym Sąd Apelacyjny rozstrzygnął na podstawie § 19 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt. 7 oraz § 2 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz U z 2013r., poz. 461 – wyciąg).